

Dvanajst belgijskih let skupine Les Théâtres

Nicolas Hanot

Leta 2005 je frankofonska Belgija v zanosu, ki ga je povzročilo širjenje Evropske Unije, sklenila dogovor z Univerzo v Ljubljani in tja prvič poslala eno svojih lektorice. Ob prihodu na Aškerčevo cesto 2 pa moja predhodnica na svoje rame ni sprejela samo izvedbe različnih ur vaj iz francoskega jezika, temveč tudi skrbništvo nad institucijo: fakultetno gledališko skupino.

Tako je Julie David zaznamovala zgodovino skupine Les Théâtres in začela njeno belgijsko obdobje. Kot odposlanci belgijskih frankofonskih državnih organov smo seveda morali izbirati repertoar, ki bi predstavljal našo književnost. In kot da bi želeli ta prehod nekoliko omiliti, je bil za prvega avtorja izbran Félicien Marceau, francoski dramatik belgijskega rodu.

Po petih letih vodenja skupine je Julie odletela proti Indiji, za njo pa so se zvrstile Virginie Mols, Catherine Leroy in Judith Pollet, ki so druga za drugo sprejele izziv in uprizorile gledališka dela Marguerite Yourcenar, Michela de Ghelderoda in Fernanda Crommelyncka. Mene pa je doletela sreča, da sem to čudovito pustolovščino nadaljeval.

Malo pred odhodom v Ljubljano sem začel požirati belgijska gledališka besedila in iskati za uprizoritev primerne igre. Prva ugotovitev: avtorji so

pretežno moški in njihovi liki prav tako. Za enakomerno porazdelitev vlog bo treba skoraj vsem osebam zamenjati spol. Judith mi je odsvetovala preveč klasične avtorje ali pa vsaj takšne, ki uporabljajo preveč privzdignjen jezik. Pripravil sem torej izbor novejših del, z namenom, da začnem s skupino izvajati sodobne komedije.

Vodenje Les Théâtres sem prevzel oktobra 2015. Srečanje z udeleženci je bilo zelo močno. Večina izmed njih ni še nikoli sodelovala v gledališki skupini. Tudi oni so bili začetniki, tako kot jaz. Spoznavali smo drug drugega. Skupina je bila tisto leto izredno številna, v njej je bilo kar sedemnajst študentk in študentov. Z ganjenostjo se spominjam njihovih imen: Nina, Jakob, Sara, Maja, Tina, Vita ... Nekateri izmed njih so postali tudi prijatelji. Odločili smo se, da bomo uprizorili osupljivo zborovsko farso: *Folles funérailles* (Nori pogreb) Thierryja Janssena (2008). Zgodba o pogrebu, pri katerem gre vse narobe. To je bil kar velik zalogaj!

Nekako sem se lotil vodenja te živahne in navdušenja polne skupine, začel igrati svojo novo vlogo režiserja in se ob tem učil. Ker je bila Belgija v tistem času velikodušna, nam je pošiljala svoje igralce na kratka gostovanja, ki so dala predstavi profesionalni pridih. Najprej dobri stari Michel Van Loo, ki je prihajal že v Juliejinih časih, kasneje pa Thomas Midrez, imenovani »Bavar«, bleščeči pripovedovalec zgodb. Nikoli se jim ne bomo mogli dovolj zahvaliti za vse prijazne nasvete, ki so jih v teh letih delili z nami.

Pustolovščino z imenom Les Théâtres so sooblikovala tudi številna potovanja. Spominjam se potovanja v Beograd na festival frankofonskega gledališča, ki so ga organizirali srbski profesorji. Porodila se nam je namreč bistra ideja, da bi si ogledali predstave, ne da bi sami odigrali svojo – skratka, prišli smo kot turisti. Toda skupina se je spoprijateljila s francosko gledališko skupino Univerze v Beogradu po imenu Les Je-m'en-foutistes. Povabili smo jih v Ljubljano, da predstavijo svojo igro. To je bila naša prva izkušnja z izmenjavami.

Nekaj dni pred premiero smo se kar tresli od navdušenja. Poslali smo vabila ali bolje rečeno osmrtnice. Občinstvo se nam je pridružilo pri pogrebni slovesnosti: povabljeni so bili, da izrečejo sožalje družini Follet, in tako so vstopali so gledališko dvorano, ki je bila preurejena v mrliški oder. Na odru je

kraljevala ogromna krsta (kasneje je iz nje izstopil igralec). Tudi prenašanje krste od Drame do fakultete in nato od fakultete do Cankarjevega doma je bilo ena izmed naših velikih dogodivščin.

Toda najlepše nas je še čakalo v začetku julija 2016. Odpotovali smo v Francijo! Tako kot že moji predhodnici Julie in Virginie, sem tudi jaz skupino odpeljal gostovat v Grenoble na srečanje mladih evropskih gledaliških skupin. Če si režiser skupine, kakršna je bila naša, moraš igrati različne vloge – med njimi tudi vlogo šoferja. Tako sem vozil kombi čez severno Italijo, tja na drugo stran Alp, zadaj pa so sedeli moji nepridipravi (dobili so kazen, ker so se pozabili pripeti z varnostnimi pasovi).

Na kraju samem smo odkrili razburljiv festival, kjer je mrgolelo gledaliških skupin z vse celine. Pred nami je bila prava pravcata evropska izkušnja. A že ko smo prispeli, nas je pričakalo prvo presenečenje: jezik festivala nikakor ni bila le francoščina. Pa kaj zato! Dan za dnem smo se udeleževali predstav v madžarščini, nemščini, litovščini, ne da bi karkoli razumeli, a z obilo navdušenja in vneme. Ker na festival niso odpotovali vsi člani skupine, smo odigrali skrajšano verzijo *Folles funéraires*, v kateri sem na vrat na nos vskočil v vlogo mrtveca in ležal v improvizirani krsti.

Ta izkušnja nam je dala zelo veliko, saj se organizator dogodka, Créarc, ne zadovolji samo z organizacijo predstav: udeležence tudi poveže v skupnost. Vsak dan smo se srečevali, se pogovarjali o nastopih prejšnjega dne in potekale so živahne razprave. Fernand Garnier, eden od organizatorjev, je bil pravi mojster v razčlenjevanju predstav in tako smo na primer izvedeli, da naša »pripoveduje zgodbo o veliki evropski družini«. To pa še ni bilo vse, saj so se naši gledališniki skupaj z drugimi gosti vsako jutro udeleževali različnih delavnic: tu so bili ples, petje, igra, *commedia dell'arte*. Zadnji dan pa so za piko na i priredili še veliko paradno predstavo z Očetom Ubujem kot osrednjo temo. Sam sem v njej odigral medveda. Po tej izkušnji smo se vrnili domov popolnoma preobraženi.

V naslednji sezoni sem se spopadel s svojo prvo veliko težavo: nekaj tednov pred premiero je začela groziti nevarnost, da bo naš glavni igralec (iz ne najbolj jasnih razlogov, povezanih z usklajevanjem svojih dejavnosti) zapustil skupino. To se nato sicer ni zgodilo, sem se pa zaradi tega kar precej prepotil. Predstavo

Arloc ou Le grand voyage (*Arloc ali Veliko potovanje*) smo odigrali v Ljubljani, na gostovanje pa z njo nismo šli.

Z nekaj prostovoljci smo pripravili tudi javno branje književnega dela Érica-Emmanuela Schmitta. Francosko-belgijski avtor je prišel v Ljubljano v spremstvu Didierja Decoina, predsednika Akademije Goncourt. Besedilo je nastalo po čudoviti kratki zgodbi *Les deux messieurs de Bruxelles* o prepletajoči se usodi dveh parov, enega homoseksualnega in drugega heteroseksualnega, ki se konča srečneje za tistega, za katerega bi to na začetku manj pričakovali. Srečanje s pisateljem, ki je tako pozorno prisluhnil naši bralni uprizoritvi, je bil pomemben mejnik sezone.

Zaradi bridkih izkušenj iz prejšnjega leta sem se odločil, da bomo v letu 2018 uprizorili igro, sestavljeno iz skečev, to je bila *Forfanteries* Oliviera Coyetta. To je pomenilo, da besedilo ne bo počivalo na enem samem igralcu, temveč ga bo sestavljalo več samostojnih skečev, ki omogočajo menjave vlog po mili volji. Igra je izredno posrečena *mise en abyme*: prikazuje zaodrje, kulise in igralce pri vaji. To je bila tudi prva režija v duetu, pridružila se mi je namreč Florence Ménard, kar je skupini nadvse koristilo. Tisto leto nismo nastopali v Cankarjevem domu, pristali smo v majceni (in zato topli) sobici v Beethovnovi ulici. Imeli smo manj prostora, a več predstav (v zadnjem trenutku smo morali dodati še eno). Spominjam se, da smo delovali nadvse usklajeno in da je predstava tekla kot švicarska ura.

Zgodovino skupine pišejo tudi zabave po predstavah. Tista iz leta 2018 je bila nepozabna. Če srečate kakšnega *teatrovca* iz te generacije, vam bo zagotovo povedal o noči, ko smo pekli oljne palačinke ...

Nora sezona se je morala zaključiti z novim festivalom. Vsaj tako smo upali: želeli smo si igrati na festivalu v Albiju, oddali prijavo in čakali na odločitev. Toda komu bi sploh padlo na pamet, da bi izbral ravno skupino iz neznane Slovenije? Januarja pa nas je presenetila novica: spet gremo na pot! To je bila priložnost, da proslavimo s šampanjcem, pripravljala se je nova dogodivščina.

Iz Ljubljane v Benetke, iz Benetk v Toulouse, iz Toulouse v Albi, in že smo v tako imenovanem „rdečem mestu“, kjer nas navdušuje prav vse. V okljuku reke Tarn izvedemo improvizirano generalko na prostem. Igramo v veličastnem gledališču v italijanskem slogu. Nad našimi gledališčniki se pnejo balustrade. Trenutki so čarobni.

Tukaj festival organizirajo študentje, večere pa preživljamo v študentskih domovih. Vsak večer imamo zabave in člani skupine odkrivajo svoje skrite talente za igranje namiznega nogometa.

Nato pa pride zadnji večer in z njim vrhunec. Organizatorji nam podelijo nagrado žirije. Zdelo se nam je, da smo nagrado dobili že, ko so nas izbrali za udeležbo na festivalu – toda v Ljubljano smo se vrnili kot zmagovalci. To je bil čudovit zaključek belgijskega obdobja skupine Les Théâtreux.

Ljubljano sem moral zapustiti s težkim srcem, ko se je neki ministrski butec odločil, da bo ukinil delovno mesto lektorja, češ: evropske pravljice je konec, Slovenija se bo čisto dobro znašla tudi sama. Skupini Les Théâtreux bi lahko grozilo izumrtje. A pri tem nismo računali na neizmerno energijo študentov, ki so se odločili, da bodo skupino vodili sami. Tako sem štafeto predal Patriciji Čamernik, ki je igrala že več let, še pred mojim prihodom v Ljubljano. Skupina je bila v dobrih rokah.

Toda s tem se moja zgodba še ne konča. Po izstrelitvi čez mejo sem se odločil, da bom ustanovil novo gledališko skupino v Zagrebu, svojem novem pribežališču. Nato pa se je porodila zamisel: če smo sosedje, zakaj se ne bi srečali? In navsezadnje smo bili v stikih tudi s francosko gledališko skupino iz Beograda: ali torej ni že čas, da ustanovimo frankofonski festival? V preteklosti je namreč že obstajal. S Patricijo in nato s kolegico Anne-Cécile Lamy-Joswiak smo kmalu ustanovili trio, ki se je razcvetel v organizacijo, večjo od nas: Ljubljana bo nova prestolnica študentskega gledališča! 31. maja 2019 se je rodil BalFra (*Balkans Francophones*). Zbralo se je pet skupin: iz Ljubljane, Zagreba, Beograda, Sarajeva in Niša. Lep dogodek, ki se leto kasneje žal ne bi mogel ponoviti, a nič zato: spomin nanj je del zgodovine Les Théâtreux.

Učiti pomeni spreminjati usode. Voditi skupino Les Théâtreux pa je še nekaj več kot to. Izkušnja nas oblikuje, kot pek mesi svoje testo, iz nje pa ne pridemo nedotaknjeni. Preobrazi nas, tako igralce kot tudi režiserja. Globoko v sebi vem, da so Les Théâtreux pisali najlepše trenutke mojega bivanja v Ljubljani.

Prevod: Klara Katarina Rupert